

**ПРАВНИ РЕГЛАМЕНТИ ОТНОСНО КРИТЕРИИТЕ ЗА ДОПУСТИМОСТ НА
ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПЛОЩИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
LEGAL REGULATIONS CONCERNING THE CRITERIA FOR THE ELIGIBILITY
OF AGRICULTURAL AREAS IN THE REPUBLIC OF BULGARIA**

**Валери Велковски
Valeri Velkovski**

Министерство на земеделието, храните и горите на Република България
Ministry of Agriculture, food and forestry, Republic of Bulgaria

E-mail: jurist57@abv.bg

Abstract

The criteria for classifying agricultural areas are specified in the norm of Article 2, paragraph 1 of Ordinance No. 2 of 17.02.2015 on the eligibility criteria for agricultural areas for support under area payment schemes and measures in force from 24.02.2015, issued by the Ministry of Agriculture and Food, published in the Official Gazette 15 of 24 February 2015. [www.ciela.net].

According to the norm of Article 1, paragraph 2 of Ordinance No 2 of 17.02.2015, the eligibility criteria and eligibility conditions for the support of the agricultural areas are applied to area payment schemes and measures, divided into nine areas, among which are:

- schemes for direct payments under Article 38, and, paragraph 1 of the Farmers Support Act, which was reflected in the introductory notes of the material, seven in number;

- the transitional national aid schemes referred to in Article 38 (a) and (2) of the Law on Support to Agricultural Producers, which have been notified for the calendar year concerned under the conditions and by the order of Article 37 of Regulation (EC) No 1307/2013 of the European Parliament and of the Council of 17.12.2013. establishing rules for direct payments to farmers under support schemes under the common agricultural policy of the European Union;

-etc.

Keywords: agricultural areas, eligibility criteria, schemes, farmers, direct payments.

ВЪВЕДЕНИЕ

Според регламента от текста на чл. 38 „а“ на Закона за подпомагане на земеделските производители [www.ciela.net] понастоящем в Република България се прилагат седем схеми за директни плащания: схема за единно плащане на площ, схема за преразпределително плащане, зелени директни

плащания, схема за млади земеделски стопани, схеми за обвързано с производството подпомагане, схема за дребни земеделски стопанства, специално плащане за култура – памук.

Получаването на директни плащания по посочените схеми е обвързано с конкретни правни регламенти от българското и европейското законодателство.

Така например в нормата на чл. 38 "в", ал. 1 е закрепен регламент за неизплащане на директните плащания, когато отговарящата на условията за подпомагане площ на стопанството е под 0,5 хектара – минималният размер на земеделските парцели, които може да бъдат заявени за подпомагане, е 0,1 хектар.

Критериите за допустимост на земеделските площи за подпомагане по схеми и мерки за плащане на площ са предмет на конкретна наредба – Наредба № 2 от 17.02.2015 г. за критериите за допустимост на земеделските площи за подпомагане по схеми и мерки за плащане на площ, в сила от 24.02.2015 г., издадена от Министерството на земеделието и храните, обн. ДВ бр. 15 от 24 февруари 2015 г. [www.ciela.net], съгласно с изискването от текста на чл. 40 от Закона за подпомагане на земеделските производители.

Предмет на разглеждане в материала са именно критериите за допустимост на земеделските площи в Република България в контекста на конкретните правни регламенти от тази област – като обект на разглеждане и анализ.

1. КРИТЕРИИ ЗА КЛАСИФИЦИРАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПЛОЩИ

Критериите за класифициране на земеделските площи са конкретизирани в нормата на чл. 2, ал. 1 от Наредба № 2 от 17.02.2015 г.

Като земеделски площи се класифицират тези части от територията на страната, които притежават на първо място природни дадености, тоест елементи на природно-географския комплекс, и създават и предоставят условия за осъществяване на земеделска дейност.

Онези части от територията на страната, където също е възможно да се упражняват земеделски дейности, но според и съобразно действащото законодателство на Република България, също получават квалификацията на земеделски земи.

Според текстовете на посочения чл. 2, ал. 1 от Наредба № 2 от 17.02.2015 г. класификацията „земеделски площи“ се отнася също така за частите от територията на Република България, които са включени в системата за идентификация на земеделските парцели по чл. 30, ал. 2, т. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители като част от физическите блокове земеделски площи.

Според текстовете в глава трета от Закона за подпомагане на земеделските производители за изпълнение на функциите на Разплащателната агенция в Република България е създадена интегрирана система за администриране и контрол.

Един от компонентите на тази система е системата за идентификация на земеделските парцели.

Тази система се поддържа от Министерството на земеделието, храните и горите.

Системата за идентификация на земеделските парцели съгласно с текста на чл. 33 от Закона за подпомагане на земеделските производители е географска информационна система.

Тя се създава на базата на ортоизображения чрез дигитализиране на физическите блокове и блоковете на земеделските стопанства.

В системата за идентификация на земеделските парцели се включват данни от картата на възстановената собственост и регистрите към нея или от кадастралната карта и регистрите към нея.

Министерството на земеделието, храните и горите създава в системата за идентификация на земеделските парцели два специализирани слоя: слой „Площи, допустими за подпомагане“ и слой „Постоянно затревени площи“.

В текста на чл. 3 от Наредба № 2 от 17.02.2015 г. се прави уточнение по отношение на правната възможност земеделската площ да бъде със смесено ползване.

Смесеното ползване се определя като комбинация от земеделски парцели, заети с обработваема земя, постоянно затревени площи и постоянни пасища или трайни насаждения.

В нормата на чл. 4, ал. 1 от Наредба № 2 от 17.02.2015 г. в групата на постоянно затревените площи според начина на поддържане се включват:

- Постоянни или временни пасища за паша за животни, ливади за косене, постоянно затревени площи, които се поддържат в състояние, позволяващо извършване на паша или косене.

- Постоянно затревените площи с плътна тревна покривка, които се ползват за паша, попадат в групата на постоянните и временните пасища, а постоянно затревените площи с плътна тревна покривка, които се ползват за добив на силаж или сено чрез коситба, се класифицират като ливади.

2. УСЛОВИЯ ЗА ДОПУСТИМОСТ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИ ПЛОЩИ – ПРАВНИ РЕГЛАМЕНТИ

Според нормата на чл. 1, ал. 2 от Наредба № 2 от 17.02.2015 г. критериите и условията за допустимост за подпомагане на земеделските площи се прилагат по схеми и мерки за плащане на площ, обособени в девет направления:

а) схеми за директни плащания по чл. 38 „а“, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители, които бяха отразени в уводните бележки на материала, седем на брой;

б) схемите за преходна национална помощ по чл. 38 „а“, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители, които са нотифицирани за съответната календарна година при условията и по реда на чл. 37 от Регламент (ЕС) № 1307/2013 г. на Европейския парламент и на

Съвета от 17.12.2013 г. за установяване на правила за директни плащания за земеделски стопани по схеми за подпомагане в рамките на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз;

в) мерки за подпомагане по Наредба № 11 от 2005 г. за условията и реда за прилагане на мярка 211 „Плащания на земеделски стопани за природни ограничения в планинските райони“ и мярка 212 „Плащания на земеделски стопани в райони с ограничения, различни от планинските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007–2013 г.;

г) мярката за подпомагане по Наредба № от 2009 г. за условията и реда за прилагане на мярка 214 „Агроекологични плащания“ по Програмата за развитие на селските райони (2007–2013 г);

д) мярката за подпомагане по Наредба №13 от 2011 г. за условията и реда за прилагане на мярка 213 „Плащания по Натура 2000/60/ ЕО – за земеделски земи от Програмата за развитие на селските райони 2007–2013 г.

е) мярка 10 „Агроекология и климат“ от Програмата за развитие на селските райони 2014–2020 г.;

ж) мярка 12 „Биологично земеделие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014–2020 г.;

з) мярка 12 „Плащания по Натура 2000“ и плащания по рамкова директива за водите от Програмата за развитие на селските райони 2014–2020;

и) мярка 13 „Плащания за райони с природни или други специфични ограничения“ от Програмата за развитие на селските райони 2014–2020.

Според регламента от текста на чл. 5 от Наредба № 2 допустими за подпомагане по изброените девет направления схеми са земеделските площи, които отговарят на критериите за хектари по смисъла на чл. 32, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1307/2013 г.

Тези площи се включват в системата за идентификацията на земеделските парцели като специализиран слой „Площи“, допустими за подпомагане, който беше вече споменат.

Според регламента в текста на чл. 33 „а“, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители обхватът на този специализиран слой се одобрява със заповед на Министъра на земеделието, храните и горите.

Заповедта се издава в съответствие с регламенти, утвърдено в Наредба № 105 от 22.08.2006 г. за условията и реда за създаване, поддържане, достъп и ползване на интегрираната система за администриране и контрол, издадена от Министерството на земеделието и горите, обн. ДВ бр. 82 от 10 октомври 2006 г., изм. и доп. ДВ бр. 8 от 24 януари 2017 г. [www.ciela.net].

Земите под угар са допустими за подпомагане, когато върху тях е извършена най-малко една почвена обработка до 31 май на годината на кандидатстване и се поддържа максимална височина на тревност от 0,5 m.

Допустимостта за подпомагане като правна възможност се прилага и спрямо трайни насаждения при наличие на две условия от чл. 8 на Наредба №2: най-малко 70% от растенията в референтния парцел са живи и почвената повърхност се поддържа с подходящи обработки или косене според прилаганите системи.

Допустими за подпомагане също така са постоянно затревените площи при наличие на условията, регламентирани в текста на чл. 9, ал. 1 от Наредба № 2, а именно: когато на тях има не повече от 100 броя дървета и/или храсти на хектар с височина над 0,5 метра, които са с мозаечно разположение и има мозаечно разположени сгради, съоръжения, скали и други, които заемат не повече от 10% от общата площ на пасището.

Допустими за подпомагане при наличие на условията от чл. 9, ал. 2, ал. 3 и ал. 4 от Наредба №2 са постоянните и временните пасища, които се използват за паша на пасищни животни, ливадите за косене и постоянно затревените площи, поддържани в състояние, позволяващо извършване на паша или косене.

В раздел V от Наредба №2, в нормата на чл. 11, ал. 1 и ал. 2 са регламентирани елементите на заобикалящата среда, носещи допустимост за подпомагане.

За да бъдат носители на тази допустимост, тези елементи трябва да са продукт на човешка дейност и да имат личен характер.

Такива са живи плетове, каменни стени, дървета – в редица или в група; синори, върху които не се произвежда земеделска продукция; тераси; канавки и др.

Линейните елементи на заобикалящата среда се включват в подлежащата за подпомагане площ, когато тяхната ширина не надхвърля 2 метра.

По Програмата за развитие на селските райони за периода 2014–2020 г. заявените мерки площ трябва да отговарят на специалните условия, регламентирани в раздел VI от Наредба № 2.

3. УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ПОДПОМАГАНЕ ПО МЯРКА 214 „АГРОЕКОЛОГИЧНИ ПЛАЩАНИЯ“

Мярка 214 от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007–2013 г. и нейното прилагане е свързано с конкретни правни регламенти, отнасящи се до подпомагане на земеделски стопани, които извършват дейности по тази мярка.

Условията и редът за прилагане на мярка „Агроекологични плащания“ са предмет на правно регламентиране в конкретна наредба – Наредба №11 от 6 април 2009 г., за условията и реда за прилагане на мярка 214 „агроекологични плащания“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007–2013 г., в сила от 01.01.2009 г., издадена от Министерството на земеделието и храните, обн. ДВ, бр. 29 от 17 април 2009 г., изм. ДВ, бр. 61 от 5 август 2016 г. [www.ciela.net].

Как се осъществява подпомагането?

Според текста от нормата на чл. 2, ал. 1 от посочената Наредба №11 подпомагането се осъществява при прилагането на една или на комбинации от агроекологични дейности, включени в следните подмерки:

- Биологично земеделие;
- Управление на земеделски земи с висока природна стойност;
- Поддържане на характеристики на ландшафта с направление традиционно отглеждане на овощни култури;
- Опазване на почвите и водите;
- Традиционно животновъдство.

Специфичен акцент в Наредба №11 е текстът на чл. 7, ал. 1 и ал. 2.

Според тази норма агроекологичните дейности се изпълняват за период от пет последователни години, като този срок започва да тече от началото на годината на подаване на „заявление за подпомагане“, което през първата година на кандидатстването е същевременно и „заявление за плащане“.

Заявление за плащане обаче се подава през всяка следваща година до изтичане на петгодишния срок.

Финансовите условия за подпомагане са регламентирани в глава трета от Наредба №11.

Съществен акцент от текста на чл. 12, ал. 1 е предоставената правна възможност на кандидата за подпомагане да бъде подпомаган едновременно за извършването на повече от една агроекологична дейност.

Какъв е размерът на финансовата помощ при комбиниране на дейности?

Максималният размер, според текста на чл. 12, ал. 2 от Наредба №11, се определя в границите на допустимите размери, посочени в приложението на Регламент 1698/2005 г. за подкрепа на развитието на селските райони чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони в следния диапазон:

- За едногодишни култури – 600 евро/хектар;
- За многогодишни култури – 900 евро/хектар;
- За друг начин на земеползване – 450 евро/хектар;
- За застрашени от изчезване местни породи – 200 евро/ЖЕ.

Според регламента от чл. 12, ал. 3 при комбиниране на дейности върху един парцел размерът на финансовата помощ представлява сума от размера на агроекологичните плащания за отделните дейности.

Що се отнася до годишния размер на агроекологичните плащания за биологично земеделие, те са регламентирани в твърде широк диапазон в текста на чл. 13, ал. 1 от Наредба №11.

Диференцирането е на база култури, попадащи в категорията „биологични“, а също така и за отглеждане на пчелни семейства.

Годишният размер на агроекологичните плащания за управление на земеделски земи с висока природна стойност е диференциран в три направления, посочени в текста на чл. 13, ал. 4.

Годишният размер на агроекологичните плащания е закрепен в текста на чл. 13, ал. 5 от Наредба №11, годишният размер на агроекологичните плащания за опазване на почвите и водите е посочен в чл. 13, ал. 6, а годишният размер на агроекологичните плащания за традиционно животновъдство е посочен в чл. 13, ал. 7.

Според регламента от нормата на чл. 14, ал. 2 от Наредба №11 на всеки две години от прилагане на мярката размерът на агроекологичните плащания се преразглежда от управляващия орган на Програмата за развитие на селските райони и те може да бъдат намалени или увеличени.

ИЗВОДИ

1. Директните плащания по прилаганите схеми изискват прецизен административен и юридически контрол на входа и на изхода на технологичната верига, започваща с подаването на заявление и заявки от страна на кандидатите до осъществяване на самото плащане.

2. Осъществяването на контрол е регламентирано в редица текстове от правния пакет, отнасящ се до подпомагане на земеделските производители в най-широк аспект, а така също в редица наредби, асоцииращи с него.

Така например в текста на чл. 10 от Наредба №2 е утвърден регламент за санкциониране при заявяване за подпомагане на земеделски площи, които не отговарят на нормативните изисквания.

3. Налагането на санкционните мерки е в съответствие с Регламент (ЕС)IV1306/2013 г. на Европейския съюз и на Съвета от 17.12.2013 г. относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика.

4. Провеждането на ефективна земеделска политика в Република България е свързано както с прилагането на нормите, отнасящи се до Общата селскостопанска политика, така и на българското законодателство, в това число и наказателното, при открити сериозни нарушения в практическото приложение както на регламентите за допустимост, така и на схемите за директни плащания.

REFERENCES

Naredba № 105 ot 22.08.2006 g. za usloviyata i reda za sazdavane, poddarzhane, dostap i polzvane na integriranata sistema za administrirane i kontrol, izdadena ot Ministerstvoto na zemedeliето i gorite, Obn. DV br. 82 ot 10 oktomvri 2006 g. , izm. i dop. DV br. 8 ot 24 yanuari 2017 g.

Naredba № 11 ot 06 april 2009 g. za usloviyata i reda za prilagane na myarka 214 „Agroekologichni plashtaniya“ ot programata za razvitie na selskite rayoni za perioda 2007–2013 g., v sila ot 01.01.2009 g., Izdadena ot Ministerstvoto na zemedeliето i hranite, obn. DV br. 29 ot 17 april 2009 g., izm. DV br. 61 ot 5 avgust 2016 g.

Naredba № 2 ot 17.02.2015 g. za kriteriite za dopustimost na zemedelskite ploshti za podpomagane po shemi i merki za plashtane na plosht, v sila ot 24.02.2015 g., izdadena ot Ministerstvoto na zemedeliето i hranite, obn. DV br. 15 ot 24 fevruari 2015 g.

www.ciela.net.

Zakon za podpomagane na zemedelskite proizvoditeli, Obn. DV br. 58 ot 22 may 1998 g., izm. i dop. DV br. 2 ot 3 yanuari 2018 g.